

Hrvoje Morović:

NIKOLA IVELIO

Potomak je splitske plemićke obitelji (Ivellio, Ivelja), starinom s otoka Brača. Učio je prve škole u Splitu. Biografi ističu da je bio dak Antuna Tokića. Zatim je studirao pravo u Italiji i tamo doktorirao. U Splitu se istakao kao pisac i izvrstan advokat još prije pada Mletačke Republike. Godine 1789. objavio je prigodne pjesme posvećene generalnom providuru Angelu Diedu. Pri padu mletačke vlasti u Dalmaciji bio je član splitskog plemićkog Velikog vijeća, pod francuskom vlasti bio je vijećnik općinske uprave, a godine 1810. bio je i načelnik. Pripadao je masonskoj loži, koja je u doba Francuza bila osnovana u Splitu. Na početku druge austrijske uprave bio je također član općinskog vijeća 1814. pa 1830. god. Splitska općina mu je još 1802. kao zaslužnom građaninu poklonila medalju. Umro je od kapi nakon 1830. godine. Kao prigodni pjesnik i pisac na talijanskom jeziku objavio je brojne publikacije, ponajviše uz rođendane austrijskog cara Franje I., uz ženidbe istaknutih osoba, uz smrtne slučajeve prijatelja i poznanika, prve mise i sl. Godine 1798. tiskao je u Veneciji knjigu: *Le sciagure della Dalmazia nell'anno 1797. L'Anarchia*. To je oveća pjesma, koja ima i dokumentarnu vrijednost jer spominje neke inače nepoznate događaje. Julije Bajamonti ga je tada napao da mu djelo nema ni poezije ni pjesničkog oblika i da se nepovoljno izražava o našem narodu u Dalmaciji jer je izjavio da su Dalmatinci neprijatelji svake znanosti i umjetnosti. Zatim je tiskao knjižicu: *Pensieri sulla Dalmazia esposti in versi, con note*. (Venezia 1803) i posvetio je grofu Goëssu, komesaru pri dalmatinskoj vladi. Prigodne pjesme pjevao je

i Napoleonu, kao i austrijskom caru, npr. u knjizi: *Il Monte Nero. Canti tre* (Venezia 1806). Publikaciju: *Il primo giorno di Maggio 1806. in Dalmazia* (Venezia 1806) posvetio je generalu Miolisu, izražavajući nadu u bolje dane za Dalmaciju pod Napoleonom. Godine 1824. izdao je jednu knjižicu u povodu smrti uglednog Splićanina Nikole Grisogona i tu uvelike hvali Austriju govoreći da je francuska vladavina u Dalmaciji bila »skoro osam godina boli i nade Dalmacije«. U trećem deceniju XIX st. djelovao je dosta aktivno u splitskom plemićkom Casinu. Ivelio je bio tipičan dalmatinski pisac i pjesnik iz prvih decenija XIX st. i Metternichove vladavine, kada je u Dalmaciji dominirala talijanska kultura. Njegovi prigodni spisi su bez veće vrijednosti, ali pokazuju kulturu koja je iznad prosjeka splitske sredine. Carrara tvrdi da je kao pjesnik bio u Italiji cijenjen.

BIBLIOGRAFIJA — Versi consagrati a S. E. Angelo Diedo, provveditor generale in Dalmazia ed Albania. Venezia 1789; Le sciagure della Dalmazia nell'a 1797. L'Anarchia. Venezia 1798. Pensieri sulla Dalmazia esposti in versi, con note. Venezia 1803; Il Monte Nero. Canti tre. Venezia 1806; Il primo giorno di Maggio 1806 in Dalmazia. Venezia 1806; Poesie scritte nell' ultima guerra. Capodistria 1810; Per l'immatura morte di Eleonora Reha. Omaggio Split 1819; Per le faust. nozze di Enrico Reha con la signora Thiepolo. Split 1821; Per l'invenzione del sacro corpo del Patriarca S. Francesco d'Assisi, che si ricorda a Spalato. Split 1821; Terminando la predicazione quadragesimale ... D. Stefano Pavlovich-Lucich. Ottave. Split 1821; Il ritorno da Vienna in Dalmazia di S. Ec.

M. Francesco Saverio barone di Tomassevich ... Sciolti. Split 1822; Per l'immatura morte della s. donna Elena Rendich Elegia. Split 1822; Per l'improvvisa morte dell' s Pietro de Albertis. Elegia. Split 1822; Pel g. nat. di s. m. Francesco I Split 1823, i 1827; Nel solenne ingresso alla sede vescovile di Lesina di Mr Giovanni Scacos. Sciolti. Split 1823; Cantata espressamente composta e da s. diletanti eseguita nella sala della Società del Casino di Spalato la sera del 12. II 1826. Poesia con musica ... Split (1826); In morte di Nicolo nob. de Grisogono. Discorso Venezia 1827; Il bardo del Biocovo pel giorno natalizio di s. m. Imperat Francesco I. Zadar 1828; Trionfi della Religione di Cristo. Stanze. Venezia 1828; Ricordi di aciagure sulla tomba di mia madre. Soliloquio. Venezia 1829; Tributo di N. de I. alla memoria degli esimii lettera ti Tomm. Chersa e dott. Luca Stulli. Zadar 1829; Tributo alla memoria del letterato Tommaso Chersa. Trieste 1826;

Sul porto franco di Venezia. Ode. Venezia 1830. Nel solenne ingresso di Mr Paolo Miossich Vescovo di Spalato. Discorso. Venezia 1830.

LITERATURA — *Moschini*: Letteratura veneziana. Venezia 1808, tom IV, 102; *Fr. Carrara*: Uomini illustri di Spalato. U Lunario spalatino dell'anno 1846. Split 1846; *Š. Ljubić*: Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia. Vienna 1856, 179; *Othon de Reinsberg-Dringsfeld*: Les auteurs dalmates et leurs ouvrages. Esquisse bibliographique. Bulletin du bibliophile belge. a. 1856. Bruxelles 1856, 50; *I. Milčetić*: Julije Bajamonti i njegova djela. Rad JAZU, knj. 192, 174, Zagreb 1912; *G. Novak*: Povijest Splita, knj. III. Split 1965, 97; *D. Vrsalović*: Povijest otoka Brača. Brački zbornik, br. 6. Supetar 1968, 200; *M. Zorić*: Romantički pisci u Dalmaciji na talijanskom jeziku. Rad JAZU, knj. 357, str. 374—378.

Hrvoje Morović:

IVAN KATALINIĆ

Prve škole učio je u splitskom Sjemeništu. Godine 1796. nastavio je bogoslovne nauke u Rimu pa u Zagrebu. Upoznavši ideje francuske revolucije, napušta godine 1798, nakon pada Venecije, studij teologije, pa prelazi na studij prava. U doba prve autsirske uprave u Dalmaciji službovao je godine 1800. kao tajnik Poglavarstva u Imotskom, a god. 1805. u Sinju. Nakon dolaska Francuza u Dalmaciju prešao je godine 1806. u njihovu službu pa je god. 1807. imenovan sucem (juges de paix). Za austro-francuskog rata postavljen je god. 1809. za komandanta Narodne garde u Sinju. U borbama pod Klisom bio je od Austrijanaca zarobljen te deportiran u Madžarsku. Kad je pušten na slobodu, prešao je Francuzima i postao u francuskoj vojsci kapetan slunjske regimente, a zatim je postao komandant eskadrone u hrvatskoj husarskoj regimenti. Katalinićev biograf Franjo Carrara tvrdi da je god. 1810. i 1813. sudjelovao u borbama s Turcima, a zatim da je vojevao u Španjolskoj. Napoleonov pad zatekao ga je u Lionu, odakle je repatiran 1814. god. Kao profesionalni vojnik stupio je u austrijsku vojnu službu kao major. Vršeci sanitetske dužnosti po raznim mjestima Dalmacije,

Hercegovine i Crne Gore obolio je od kuge god. 1818. te je umirovljen. Živio je dalje do smrti u Splitu, posvetivši se proučavanju povijesti. Tu je napisao opširnu povijest Dalmacije do propasti Venecije i tiskao je u Zadru 1839. godine u tri sveska. Iako se oslanjao ponajviše na Luciusa i Farlatija, te neke druge povjesničare, nije uvijek pouzdan. U trećoj knjizi, gdje iznosi događaje i činjenice iz neposredne blizine, dao je vrijednih podataka. To djelo napisao je na talijanskom jeziku, pa ga je zatim sazeo u jednom svesku na hrvatskom jeziku, ali ga nije objavio, pa je danas izgubljeno. *Povijest Dalmacije (Storia della Dalmazia)* pisana je s liberalističkog stajališta, a isto tako i druga Katalinićeva knjiga: *Memorie degli avvenimenti successivi in Dalmazia dopo la caduta di repubblica veneta ...*, Split 1841. Katalinić je napisao i nekoliko rasprava iz područja agrarne ekonomije te nekoliko prigodnih publikacija na talijanskom i hrvatskom jeziku. Spremao se da pokrene jedan ekonomsko-agrarni žurnal u Splitu, ali nije naišao na odjek u javnosti.

BIBLIOGRAFIJA — *Storia della Dalmazia*. Zara 1834—1835, vol. I—III; *Memo-*